

Panun palkinoita

KASKUKILPAILUN tiistain lehdestämme on jokainen tietysti huomannut ja joka ei ole, hän kaivakoon sen Liiton äkkiä esille ennenkuin lapset sen repivät. Siitä se hauska kilpailu muodostuu, joten kannattaa jokaisen lähteä mukaan. Jottei mitään väärinkäsityksiä tapahtuisi, todettakoon, että ei ole tarkoitus näillä kaskuilla mitenkään nimenomaisesti pohjois-pohjalaisuutta peilata, mutta oletettavaa on, että omalla maaperällä syntyneet jutut, oikeat kansankäskut, tulevat kilvoituksessa hyvin pärjäämään. Kansanmiesten sanassa kun pakkaa olemaan sitä maahengen läheisyyden antamaa voimaa ja viisautta. Eikä myöskään tätä pohjois-pohjalaisuutta tässä kilpailussa aiota jollain lääninrajoilla tai muilla rajoittaa. Antaa tulla vain sieltä sun täältä, missä kaikkialla Lüttoa luetaan!

Tutkiskellessani viikon lopulla tämän kaskukilpailun tiimalta kirjajhylläni, jotta josko joskus olisi tällaisia pohjois-pohjalaisia kaskuja julkaistukin joku kokeelma, sain käsiini ensiksikin Suomen kansan sananparsikirjan (toimittaneet R. E. Nirvi ja Lauri Hakulinen, Sanakirjasäätiön toimituksia, kustantanut WSOY 1948). Sitä selaillessani ehdin todeta kuinka hyvin tässäkin maakunnassa kansa on "leikkannut" asiasta kuin asiasta.

Minkäläinen on pohjois-pohjalaisen mielestä hyvä mies? Kas tuossa yksi vastaus, Kestilästä: S'oon hyvä akalleen, joll on housun perse allaalla.

Siihen ei ole mitään sanomista, kuva on selvä ja toteamuksen psykologinen tausta samoin.

Iltan poliittista väriä sopinee näin vapun jälkeen toistaa tämäkin tuttu sananparsi: En oo korian perrään, vaan punasta se olla pitää.

Sananparsi on Oulusta ja siltä se vappunakin näytti, vaikka sanoo oululainen näinkin: mustasta ei väri parane. Niinkuin ei paranekaan, se on ainakin miesten muodissa todettu jo vuosisatojen tai ainakin sadan aikana.

Kahdesta julkaisusta sattui lisäksi silmiini tarinaa pohjois-pohjalisten sananparsien keruusta kaksikymmentä vuotta sitten. Pohjois-pohjalaisen sananparsitalkoot". Tämän talkoiden merkeissä Pohjois-Pohjanmaalla, Peräpohjassa ja Lapissa suoritetun Pohjois-Pohjalaisen Osakunnan ja Pohjois-Pohjanmaan Maakuntaliiton julistaman keräyskilpailun tulokset ylittivät kaikki odotukset. Kilpailu kestivät neljä kuukautta ja määrärajan kuluttua oli Sanakirjasäätiön huostaan kertynyt odotetun 100.000 sananparren asemasta 228.000 sananpartta. Vain kolme pohjois-suomalaista pitäjää näyttää jääneen kilpailun ulkopuo-

lelle (Rautio, Savukoski ja Utsjoki), mutta sensijaan Ruotsin Länsipohja oli innolla mukana. Mais-teri (vai tohtoriko?) Urho Tuomola kirjoittaa 1937 ilmestyneessä PPO:n kotiseutujulkaisussa Jonko III samasta asiasta. Hän mainitsee myös muutamia vertailulukuja. Niinpä vastaava keräys Savossa oli tuottanut n. 302.000, Karjalassa 270.000 ja Etelä-Pohjanmaalla 171.000 sananpartta. Pitäjistä paras oli Vihanti, 13.446 sp., (enteellistä), Museo-Matti ja muut, eikä totta?), Säräisniemi 12.107 sp., Oulu 11.957 sp., Haapavesi 9.682 sp., Oulainen 9.598 sp., Kärämäki 9.250, Merijärvi 9.001, Kuusamo 6.718, Kemi 6.698 ja Rantsila 6.486. Erikoismaininta eteläiselle maakunnallemme! Ja arvatkaapa kuka voitti ensimmäisen palkinnon? Ystävämme Hannes Syrjälä Kärämäeltä eli nykyisin palstoillamme tunnettu nimellä Hannes Siloranta (Liminka). Syrjälä-Siloranta keräsi 4.419 sananpartta. J. R. Ritola Haapavedeltä (hihtäjä-Jussiko?), Eida Ollila Oulaisista, Leander Rauma Kärämäeltä, Olga Harnex Vihannista, Vilma Vikki Kilpualla, Reino Paajanen Pyhäjärveltä ja Viola Kaarto Kilpualla saivat kukin kokoon yli 3.000 sananpartta. Moniko näistä kerääjistä, joista ainakin useiden tiedän olevan vanhoja, vielä elää ja vaikuttaa? Tietoja pyydetään.

Kaakisen liikan kirjoituksesta siten lopuksi mojova parsi malliksi. Oulunsalossa keuhataan (ja sen minä kyllä uskon): Täällä ei häikäillä, vaikkoois sylvä silmäi väliä ja nokka kuparia. Ylivieskassa: Reilu elämä, jäi mitä jäi! Oulaislaista oli se aikaisemmassa yhteydessä lainattu "voima se on joka rytäjää". Kiimingissä keuhataan: Täss' on poika pohjolasta joka ei syö heiniä! Oulunsalossa vielä: Haista köyhä rahhaa! — Aavistivatkohan salolaisesi-isät, että jälkipolvet siellä Varjakanniemellä jos muuallakin kyllä vielä saavat rahhaa haistaa, kun tuli se aika, että Salossa itätuulta tarkoittaen sanotaankin näin: tuulee Oulu-yhtiöltä päin.

Sepä sananparsista tällä erää. Mutta ei sotketa parsia kaskuihin, vaan kerätään nyt jos mahdollista muutama tuhat viememäintuja.

Pannu